

La Justícia a Catalunya durant la República

II

NO hi ha un problema català, ni basc, ni gallec. Hi ha un problema ibèric. O, si es vol, hi ha dos separatismes de tipus molt diferent: prenent com a ideal allò que Espanya fou sota els Borbons i els darrers Austries, i, més encara, allò que Espanya és actualment, caldria admetre un separatisme de catalans, bascos i gallecs. Però si l'ideal es fonamenta en una Espanya diversificada i lliure, tal com ho fou en les seves èpoques de grandesa, ideal acceptat per catalans, bascos i gallecs, els separatistes resultaran els castellans en negar-se a conviure harmònicament dins d'aquest conjunt. Els catalans, i tots els espanyols, que arribarem emigrats a Barranquilla (Colòmbia) vam reconèixer el patriarcat del vell i noble metge barcelonès doctor Solé i Pla. I recordo ara com en una de les nostres reunions setmanals ens referia què, en ésser detingut amb altres catalanistes durant una de les múltiples etapes de lluita a Barcelona, van haver de compareixer davant del Capità general de la Regió, qui —si no recordo malament el fet— era el general Marina. “De manera —digué el general, adreçant-se als detinguts— que vostès volen separar-se d'Espanya?” A la qual cosa el doctor Solé i Pla —contemplant el problema des d'un altre angle— contestà: “De cap manera no consentirem, general, que Espanya es separi de Catalunya”.

Qui té la claredat de judici d'Asúa no ha de crear confusionismes. En una societat familiar, el membre que demana amplitud de moviments, autonomia per a la seva vida individual, abans que declari si està disposat a seguir vivint en comunitat o bé a trencar-hi, se li ha de manifestar fins on la comunitat —o, més ben dit, els altres membres— reconeixen la seva personalitat, el seu dret d'autonomia. Si l'hi neguen, optarà per trencar tot vincle; si l'hi reconeixen, continuarà desenvolupant la seva vida dins de la comunitat familiar.

El 15 de setembre del 1932, el President de la República signà l'Estatut de Catalunya, que les Corts havien decretat i sancionat. Es publicà a la “Gaceta” del dia 21 del mateix mes. Els preceptes de l'Estatut que més interessin són els següents:

“Article Segon. — L'idioma català és, el mateix que el castellà, llenguatge oficial a Catalunya.

Per a les relacions oficials de Catalunya amb la resta d'Espanya, així com per a la comunicació entre les Autoritats de l'Estat i les de Catalunya, la llengua oficial serà el castellà.

Qualsevol disposició o resolució oficial dictada dintre de Catalunya haurà d'ésser publicada en ambdós idiomes. La notificació es farà també en aquesta forma si així ho sol·licita la part interessada.

Dintre del territori català, els ciutadans, sigui la que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin en llurs relacions amb els Tribunals, Autoritats i funcionaris de totes classes, tant de la Generalitat com de la República.

Qualsevol escrit o document que es

per Santiago Sentís Melendo

Magistrat de l'Audiència de Barcelona. Inspector de Tribunals de Catalunya. Ex cap del Departament de Justícia del Govern de la Generalitat.

presenti davant dels Tribunals de Justícia redactat en llengua catalana haurà d'anar acompanyat de la corresponent traducció castellana, si així ho sol·licita alguna de les parts.

Els documents públics autoritzats pels fedataris a Catalunya, podran ésser redactats indistintament en castellà o en català, i obligadament en una o altra llengua, a petició de part interessada. En tots els casos, els respectius fedataris públics expediran en castellà les còpies que hauran de tenir efecte fora del territori català.

“Art. 11. — Correspon a la Generalitat la legislació exclusiva en matèria civil, exceptuat allò que disposa l'art. 15, número 1, de la Constitució, i l'administrativa que li sigui plenament atribuïda per aquest Estatut.

La Generalitat organitzarà l'administració de Justícia en totes les jurisdiccions, excepte en la militar i la de l'armada, de conformitat amb els preceptes de la Constitució i les lleis processals i orgàniques de l'Estat.

La Generalitat nomenarà els jutges i magistrats amb jurisdicció a Catalunya mitjançant concurs entre els compresos en l'escalafó general de l'Estat. El nomenament de magistrats del Tribunal de Cassació de Catalunya, correspondrà a la Generalitat, de conformitat amb les normes que el seu Parlament determinarà. L'organització i funcionament del Ministeri fiscal correspon íntegrament a l'Estat, de conformitat amb les lleis generals. Els funcionaris de la Justícia Municipal seran designats per la Generalitat, segons el règim que estableixi. Els nomenaments de secretaris judicials i de personal auxiliar de l'Administració de Justícia, seran fets per la Generalitat, de conformitat amb les lleis de l'Estat.

El Tribunal de Cassació de Catalunya tindrà jurisdicció pròpia sobre les matèries civils i administratives, la legislació exclusiva de les quals sigui atribuïda a la Generalitat.

El Tribunal de Cassació entendreà, a més, en els recursos sobre qualificació de documents referents al dret privatiu català que hagin de motivar inscripció en els Registres de la Propietat. Així mateix resoldrà els conflictes de competència i jurisdicció entre les autoritats judicials de Catalunya. En les restants matèries, es podrà interposar recurs de cassació davant del Tribunal Suprem de la República o el que procedeixi, segons les lleis de l'Estat. El Tribunal Suprem de la República resoldrà també els conflictes de competència i de jurisdicció entre els Tribunals de Catalunya i els altres d'Espanya.

Els registradors de la Propietat seran nomenats per l'Estat.

Els notaris seran designats per la Generalitat mitjançant oposició o concurs, que convocarà ella mateixa de conformitat amb les lleis de l'Estat. Quan a tenor d'aquestes hagin d'ésser

ser proveïdes les Notaries vacants, per concurs o per oposició entre els notaris, seran admesos tots amb igualtat de drets, tant si exerceixen en territori de Catalunya com en el de la resta d'Espanya.

En tots els concursos que convoqui la Generalitat, seran condicions preferents el coneixement de la Llengua i del Dret catalans, sense que en cap cas es pugui establir l'excepció de naturalesa o veïnatge.

Els fiscals i registradors designats per a Catalunya, hauran de conèixer la Llengua i el Dret catalans.”

La simple lectura d'aquests dos preceptes és suficient per a posar de manifest que la Generalitat de Catalunya pogué eliminar la major part —gairbé podríem dir que tots— dels funcionaris judicials, fiscals i de Registres. Només en el Notariat hi havia un regular tant per cent de catalans; i els qui no ho eren, tenien cura d'aprendre l'idioma de la terra. Els era indispensable per tal que la clientela, particularment la rural, no s'orientés vers els protocols de col·legues coneixedors de la llengua catalana.

El 25 d'octubre del 1933 (“Butlletí” del 28) es dictava el decret de traspàs de serveis de Justícia, el qual posava en vigor els acords de la Comissió mixta.

La seva primera norma estableix que “segons el previngut en paràgraf de l'art. 11 de l'Estatut, la Generalitat organitzarà l'administració de justícia en totes les jurisdiccions, llevat en la militar i en la de l'armada, de conformitat amb els preceptes de la Constitució, les lleis processals i orgàniques de l'Estat i la Llei del 15 de setembre del 1932 (Estatut de Catalunya)

La Generalitat nomenarà els jutges i magistrats amb jurisdicció a Catalunya, mitjançant concurs entre els compresos en l'escalafó general de l'Estat. Els funcionaris de la justícia municipal seran designats per la Generalitat segons el règim que estableix i els secretaris judicials i el personal auxiliar dels Jutjats de primera instància i de les Audiències, segons les lleis de l'Estat.

En tots els concursos que a aquest fi convocarà la Generalitat, seran condicions preferents el coneixement de la llengua i del dret catalans, estimat en examen previ davant el tribunal organitzat per aquella, sense que en cap cas no es pugui establir l'excepció de naturalesa o veïnatge. Si un concurs obert per la Generalitat per al nomenament de jutges o magistrats resultés desert, la Generalitat podrà cobrir la plaça que així resti vacant, designant persona compresa en l'escalafó general de l'Estat, que accepti voluntàriament el nomenament, facultat que figurarà entre les regles del concurs anunciat. Si així i tot restava alguna vacant per a cobrir, la Generalitat podrà fer nomenaments amb caràcter interí, però vindrà obligada a incloure aquesta vacant, fins a la seva provisió en propietat, en el primer concurs que, celebri i sempre abans del transcurs d'un any.

La Generalitat pot nomenar, però, tot el personal del Tribunal de Cassa-